

AVCILIK VE PLANLANMASI

Prof. Dr. İdris OĞURLU

İstanbul Ticaret Üniversitesi

*Çevre ve Doğa Bilimleri Uygulama ve
Araştırma Merkezi*

İstanbul-2016

AVCILIK

İnsanlığın
tarihi
kadar
eski
bir fenomen
ve
bir faaliyettir.

Avcılık

İnsanlığın
tarihi
kadar
eski
bir
fenomen

Avcılık *eskiden;*

- İnsanın kendisini korumak,
- Karnını doyurmak,
- Hayvan ehlileştirmek,
- Hayatta kalabilmesi için yapılırdı.

İnsanlar; yaşamak için ve sadece maddi ihtiyacını karşılayacak kadar avlanırlardı...

Avcılık

bugün;

- Tabiatla kucaklaşmak,
- Av hayvanını tabii ortamında görmek
- Heyecan yaşamak
- Vurduğunu göstermek, anlatmak
- Dinlenmek, dinçleşmek, tazelenmek
- Maddi kazanç

Zevk, spor, dinlenme

için yapıyor...

Avcılık

Tahlil:

- Ehlileştirmek → *Tarihi önem*
- Karın doyurmak → *Fizyolojik ihtiyaç*
- Kazanç elde etmek → *Geçim kaynağı*
- Ele geçirmek → *Sahip olma duygusu*
- Kendini ispat → *Şöhret kazanma*
- Heyecan yaşamak → *Macera*
- Kaçış → *Efkar dağıtma,*
- Spor → *Hava almak, ter atmak*
- Zevk → *Tenezzüh, sohbet*

Avcılık

Kişisel gelişim safhaları

- Acemilik safhası
- Sınıra ulaşma safhası
- Ustalık safhası
- Bilgelik safhası

Avcının

Acemilik Safhası

Bu safhadaki avcının tek gayesi;

Nişan almayı ve atışı öğrenmek ve böylece başarısını çevresine gösterebilmektir.

Bir avcının bu safhada bulunduğu, halinden ve tavırlarından kolayca anlaşılır. Mesela:

Arkadaşları arasında sohbet konuları hep silah, nişan alma ve atış gibi şeylerdir.

Acemi Avcı:

- Bir yandan sorup öğrenmeye çalışır; bir yandan da kendine çok güvenir ve iddialı konuşur; usta avcılarını yetersiz bulur; beğenmez.
- Hatalarını görmez; görse de düzeltmeye yanaşmaz. Bu sebeple, tehlikeli kazalara sebebiyet verebilir.
- Avcılık ahlakı hakkında bir fikri ve kanaati yoktur.

Acemi avcının heves ve arzuları aklının önündedir. Yani akıldan ziyade heveslerine tabidir.

Avcının

Sınıra Ulaşma Safhası

Amaç vurabildiği kadar vurmak ve avcılığını ispatlamaktır.

Avcı, bu safhada;

- Müthiş bir enerji sarf eder.
- Tek bir amacı vardır: Sınıra ulaşmak!..
Dur durak bilmez.
Yemez-içmez; sabah-akşam av peşinde koşar.
- Her sözü, her sohbeti av hakkındadır.
Bir şey vuramadıysa çok üzülür ve hatta yıkılır.

I. OĞURLU

Sınırdaki Avcı:

- Gündelik hayatında da her fırsatta av konuşur. Rüyalarında bile av görür; av yapar.
- Daha çok avlanabilmek için balistik ilmine merak sarar.
- Edindiği tecrübe ve bilgileri acemilerden saklar. Av konusunda bencil ve kıskançtır.

*Bu seviyedeki avcı
vurduğu avın miktarıyla tatmin olma peşindedir.*

Avcının

Ustalık Safhası

Avcı avda ustalaşmıştır ve seçicidir.

■ **Az ve öz konuşmaktadır.**

■ **Yapacağı avı önceden planlar.**

Uzak yerlere gitmekten çekinmez.

Avcılık hakkındaki kanaatleri oturmuştur.

■ **Artık bir strateji uzmanıdır.**

Neyi, nasıl, ne zaman ve kaç adet avlayacağını çok önceden planlamıştır. Ve..

Planları çoğu zaman tutar.

İ. OĞURLU

Usta avcı

Hedef, rastgele bir av değil, belirgin bir özelliği (mesela iri cüsse, iri boynuz vs) olan bir avın avlanmasıdır.

Usta avcı

Bilinçli, gözü tok ve medenidir.

Yaşlı bir hayvanı avlamayı tercih eder ve böylece kendilerini bir regülatör olarak görür.

Usta avcı

- Avlanmayı düşündüğü hayvanı uzun süreden beri takip etmektedir.
Avlanacağı zamanı ve yeri kimseye söylemez.
Size sadece, onu vurup göstermek ister.
- Ava gitme sayısı azalır, ince zevkler çoğalır.
Av sohbetlerinde nostalji ağırlık kazanmaya başlar.
- Avlağa fotoğraf makinesi veya kamera götürme arzusu gelişir.

Ustalaşmıştır, seçici olmuştur; ince zevkler edinmiştir; biraz da içine kapanmıştır.

Avcının

Yeni Arayışlar Safhası

- Avcı ava kaçıp kurtulma fırsatı veren, beceri gerektiren avlanma usul ve tekniklerine yönelmiştir.
- Yeni arayışlar içerisinde.
- Farklı metotlar arayıp bulma gayretindedir.
- İlgi alanında artık sadece av yoktur; çevre ve tabiat da vardır.
- Doğaya bakış açısında köklü değişimler başlar.

Neden? Niçin? Nasıl? ağırlıklı sorular gündemin yoğunluğunu teşkil eder.

Arayıştaki avcıda

- Silahın kalibresi küçülür.
Avlanma fiili ikinci plana düşer.
Zira, vurup vurmamak artık eskisi kadar önemli değildir.
Hatta bazen avın kaçmasına sevinir.
- Avlanma süresi,
gün içinde ve yıl içinde kısalmıştır.
- Azla da
yeterince haz alınabileceği şeklindeki düşünceler
gelişmeye başlamıştır.

Arayıştaki avcıda

- Sohbetlerde yaşanan olaylar hakkında felsefi yorumlara girilir. Sohbet avdan bile tatlı gelmeye başlar.
- Genç avcılara (acemilere) öğütler, tavsiyeler verilmeye başlar.
- Geçmişin muhasebesi yapılmaya başlar. Bu, arayış basamağının son safhasıdır.

*Bu safhadaki avcı
yeni arayışlarla tatmin olmaya çalışır*

Avcının

Bilgelik Safhası

Bilge avcıda;

**Yıllar boyu yapmış olduğu avlardan edindiği fikir
ve kanaatler**

**(tabiattaki denge,
hayatın deđeri,
canlılardaki ahenk
ve tabiat sevgisi)
öne çıkar.**

Bilge avcı

Tabiatta gördüğü hiçbir canlının boşuna olmadığını, her birinin bir görevi olduğunu, buna karşı kendisinden beklenen görevlerin de olması gerektiğini görmektedir.

Ardında bırakması gerekenleri, daha iyi idrak etmektedir.

Bilge avcı;

■ Avcılığın doğru yapılması, yaban hayatının korunması ve gelecek nesillere devredilmesi gibi konulara kafa yorar. Bunun için çalışır.

Bu amaçla kurulmuş klüp ve cemiyetlerde görev alır ve faal rol oynar

■ Artık pek çok konuda görüş sahibidir.

Müktesebatını gelecek nesillere aktarmak için kitap yazar.

Fotoğraflardan ve kitaplardan oluşan arşivine çeki düzen verir.

Bilge avcı

Tabiat ile içiçe geçirdiđi yıllar,
ona tefekkür etmeyi öğretmiştir.

O şimdi,
hayatın arkadaşı olan ölümün,
bir tetik düşürme süresi kadar
kısa bir zamanda
kendisine de
ulaşabileceğinin farkındadır
Dünyada misafir olduğunu,
fakat hayatın çok kıymetli olduğunu
ve dolayısıyla
yaşamının çok önemli
bir gayesi olması gerektiğini düşünmektedir.

Bilge avcı

*Yaşadıkları ve tecrübeleriyle
kemale ermiştir;
Fikirce olgunlaşmıştır.*

*Kendinden sonrakileri ve bunun için de av ve
yaban hayatını düşünmeye başlamıştır.*

*Ulaşmak istediği nihai hedef,
ardında kendisi ve gelecek nesiller için faydalı
ve iyi bir şeyler bırakmaktır.*

Avcılık (*Son tahlil*)

- Avcılık, artık insanın hayatını idame etme, yani yiyecek ve giyecek ihtiyacını temin için yapılan bir faaliyet olmaktan çıkmıştır. Günümüzde; zevk, dinlenme, eğlenme ve spor aracıdır.
- Şu halde, ancak ekolojik dengeyi bozmadan ve sayı fazlasının avlanması şeklinde yapılmak zorundadır.

Av neslinin devamını tehlikeye atmadan avcılık yapılması, avlanabilir bir fazlanın bulunması ve avın bir plan dahilinde yapılmasıyla mümkündür.

İ. OĞURLU

Avlak ve Planı: *Avlak Planı*

■ Planlı avcılığın yapıldığı sınırları belli alanı avlak denir.

■ Avlakta yapılacak avlanma faaliyetini düzenleyen plana ise Avlak planı denir

AVLAK PLANI

Avlak planı

- Avcılığı, av stoğunu tahrip etmeksizin sürdürebilmeye hizmet eder.
- Stoğu tahrip etmemek için, avlakta bulunması gereken hayvan sayısı bilinmelidir (popülasyon envanteri ve taşıma kapasitesi).
- Stok büyüklüğü ve hasadın boyutu ekolojik ve ekonomik kriterlere göre şekillenir.
- Ekolojik kriterler; habitat faktörleri, biyotik potansiyel, imha faktörleri ve taşıma kapasitesidir. (yaban hayatı amenajmanının biyolojik temelleri)
- Ekonomik kriter, alanının kapasitesine bakılarak hareket edilmesini gerektirir. Taşıma kapasitesine ulaşmayan stoğun avlanması, zarardır.
- Taşıma kapasitesinin belirlenmesi, habitat envanterini gerektirmektedir.

Avlak planı;
avcılığı,
stoğu tahrip
etmeksizin
sürdürebilmeye
hizmet eder.

Avlak planı

- Bir av sezonunda hangi hayvan türünden, hangi yaştan ve hangi cinsiyetten
- kaç adet hayvanın,
- ne zaman,
- ne kadar süre içerisinde,
- hangi usuller ile kaç adet avlanabileceğinin tespit edilerek, yıllık artım oranında avlanmasının sağlanmasıdır.
- Bunun için av türlerinin hayat tablolarından yararlanır.

Avlak planlama için gerekli veriler:

- popülasyon büyüklüğü,
- popülasyon yoğunluğu,
- popülasyon strüktürü,
- predasyon ve habitat ilişkileri gibi
- popülasyon dinamiğine ilişkin parametrelerdir.

Pratikte, popülasyon ve habitat envanterine dayanılarak elde edilen veriler yardımıyla hazırlanan hayat tabloları ve taşıma kapasitesi esas alınmaktadır.

Katırgeyiği *Odocoileus hemionus*' un hayat tablosu

Yaş sınıfı	Yaş aralığı başlangıcı hayatta kalan sayı	Yaş aralığında ölenlerin sayısı	Kayıp oranı (%)	Yaş sınıfına göre ortalama ömür uzunluğu
x	l_x	d_x	q_x	e_x
0-1	1000	372	372	4.2
1-2	628	41	65	5.3
2-3	587	66	112	4.6
3-4	521	68	131	4.2
4-5	453	67	148	3.7
5-6	386	54	140	3.1
6-7	332	54	163	2.6
7-8	278	54	194	2.0
8-9	224	33	147	1.4
9-10	191	191	1000	0.5

Bazı av hayvanlarının ortalama yıllık artış oranları :

- Tek yavru doğuran çift tırnaklılarda %20 ile %30; çift yavru doğuranlarda %50;
- Yaban domuzu ve tavşan gibi birden fazla yavru doğuran hayvanlarda %100;
- Keklik ve sülün gibi kuşlarda %50 oranındadır
- Bu ortalamalar çevre şartlarına bağlı olarak yıldan yıla değişebilir.

Avlanılacak hayvanlar belirlenirken;

Üreme kabiliyetini yitirmiş
yaşlı bireyler(üremeden
kesilme yaşı üzerindeki)
ve

Her ekolojik yaş grubundan
grubun yıllık artımı
oranında hayvan
şeklindedir.

- Avlanmada tür bazında
normal biyolojik yoğunluk
muhafaza edilir

Tür bazında 100 hektardaki normal biyolojik yoğunluklar kabaca:

- Geyik 1-3 adet
- Alageyik 2-4 adet
- Karaca 2-7 adet
- Yabankeçisi 2-5 adet
- Dağkeçisi 3-4 adet
- Yabankoyunu 2-5 adet
- Yabandomuzu 3-8 adet
- BU RAKAMLAR HABİTAT ŞARTLARINA GÖRE DEĞİŞİR

YABAN HAYATI YÖNETİM PLANI VE AVLAK PLANI

Amenajman Planı

- Avlak planı avlağın yer aldığı sahaya ait yaban hayatı amenajman (yönetim) planına dayandırılır.

Avlak Planı

- Avlak planı;
 - -Avlak alanının tanıtımı
 - -Av tür/türlerinin avlaktaki yayılışı
 - -Avlaktaki av stoğunun tespiti
 - -Avlanma stratejisinin tespiti
 - başlıkları altında toplanan bilgilerden oluşur.

Belli bir çevrede, habitatın belli bir popülasyon için taşıma kapasitesini, devamlılık arz eden kaynaklar belirler.

Bu bakımdan,

kapasitesi belli bir habitatın barındırdığı hayvan sayısı arttırılmak isteniyorsa, evvela taşıma kapasitesini arttırmaya çalışmak gerekmektedir

**Tür Bazında
Yaban hayatı Amenajman
Planı**

Alan tanıtımı

- Konum
- Mülkiyet durumu
- Topografya
- Vejetasyon
- İnsan etkileri
- Diğer türler

Yayılış

- Geçmiřteki yayılış
- Halihazırdaki yayılış
- Öngörölen yayılış

Stok ve strateji tespiti

- popülasyon envanteri
 - popülasyon büyüklüğü
 - " yoğunluğu
 - " dağılımı
 - " strüktürü
- Mortalite
- Natalite
- Hayat tablosu

Strateji tespiti

- Avlakta izlenecek strateji
 - avlakta mevcut popülasyonunların nasıl takviye edileceği veya geliştirileceğini,
 - Bu amaçla gerek duyulmaktaysa habitat geliştirmek için neler yapılacağını
 - av ürününün nasıl hasat edileceğini belirler.
- Stratejiyi belirlemek için popülasyon envanteri ve habitat envanteri yapıp taşıma kapasitesinin tespiti gerekir.

Ortamın taşıma kapasitesi

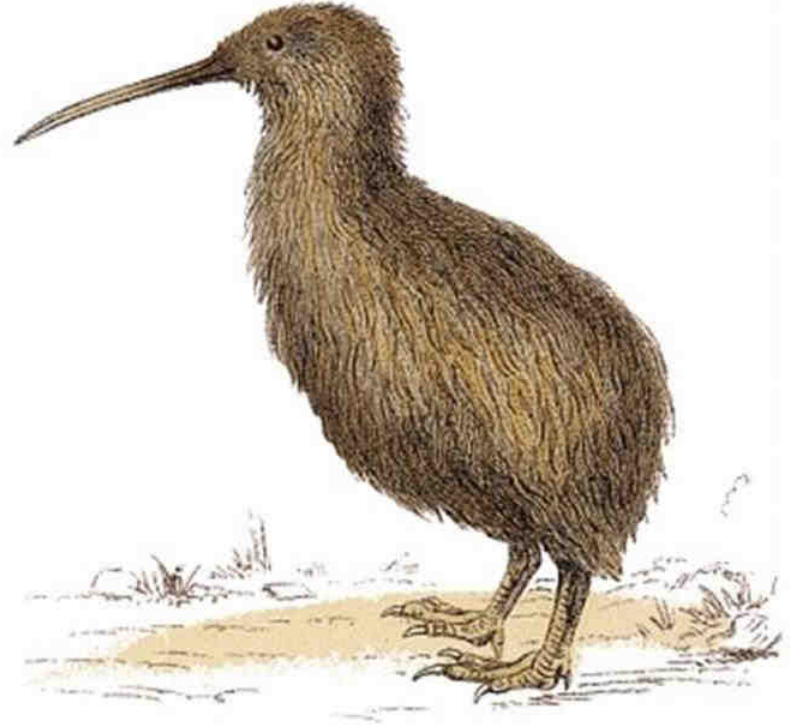
Küçük bir popülasyon büyüdükçe;
aynı genişlikteki mekan,
aynı miktardaki gıda
ve diğer bütün kaynaklar,
daha fazla fert tarafından
paylaşılacak durumdadır.

Ortamin Taşıma Kapasitesi

Her ferde düşen kaynak miktarı azaldıkça -kıtlık veya gıda yokluğundan dolayı- doğum hızı azalacak, ölüm hızı ise artacaktır. Bu durum, doğum ile ölüm sayısı eşit oluncaya kadar devam eder.

Doğumların
ölümleri
dengelediđi
popülasyon
büyüklüğü,
bu popülasyon için
“**Habitatın taşıma
kapasitesi**”
olarak adlandırılır.

Taşıma kapasitesi,

- Belli bir alandaki bir türün, ortamdaki kaynaklarla ilanihaye desteklenebildiği fert sayısıdır.
- Kaynakların kullanılabilirliği, büyümeyi sınırlayan tek faktör değildir.
- Düşmanlar, rekabet ve diğer faktörler de popülasyon büyüklüğünü sınırlayabilir.
- Bu faktörlerin etkileri zamanla değişebildiğinden dolayı, hem taşıma kapasitesi hem de popülasyon büyüklüğü hemen her popülasyonda devamlı değişebilmektedir